

Indië-herdenking

Toespraak burgemeester Blanksma tijdens de Indië herdenking Helmond, 14 augustus 2023

Dames en heren, lieve mensen,

Fijn dat ik hier vanavond bij u mag zijn. 78 jaar geleden, op 15 augustus, eindigde de Tweede Wereldoorlog ook in Nederlands-Indië, en daarmee in ons hele koninkrijk. Eén koninkrijk, maar met meer dan één verhaal.

Japan capituleerde. Zo kwam een einde aan de bezetting van Nederlands-Indië. Een tijd van honger, dwangarbeid, geweld, vernedering en terreur.

Een oorlog waaronder miljoenen mensen hebben geleden. Zij die het zelf meemaakten, maar ook hun kinderen en kleinkinderen. Ook zij zijn getroffen. Want oorlog is erfelijk.

Verdriet, leed en angst worden van generatie op generatie overgedragen. Het is vaak de derde generatie die deze gevoelens weet te verwoorden. Er vragen over heeft.

Maar slechts enkelen van de eerste generatie zijn nog onder ons om antwoorden te geven. Hun ervaringen te delen. Ik denk hier bijzonder aan Tante Nousmese. Ze leeft mee, maar vanwege haar gezondheid kan ze er vanavond helaas niet bij zijn.

De tijd dringt. Want de tijd om nog uit eerste hand te kunnen delen wordt steeds korter.

Persoonlijke herinneringen moeten we vastleggen in blijvende verhalen. Iedere herinnering telt.

Een reiskoffer op zolder. Met spullen. Over de koffer wordt niet gesproken. De reiskoffer staat symbool. Voor gebroken families. Trauma's. Voor repatriëring en internering. Voor het opbouwen van een leven in een ander land.

Welke vragen stel je?

Of er zijn juist géén persoonlijke spullen in huis. Foto's en fotoboeken ontbreken. Een verleden dat lijkt te zijn uitgewist.

Welke vragen stel je?

Veel Indische en Molukse gezinnen kwamen na de oorlog naar Nederland. Ze konden daar niet blijven. Maar hier waren ze niet echt thuis. Het gevoel tussen twee werelden in te staan. Vaak werd er generaties lang gezwegen. Nieuwe generaties groeien hier op. Maar om een toekomst op te bouwen, moet er eerst een verleden zijn.

Wie ben ik en waar kom ik vandaan?

Lang niet altijd kunnen deze vragen beantwoord worden. Soms zijn de herinneringen vaag. Of kan er niet over gesproken worden. Er wordt soms meer gezegd in stiltes dan in woorden. In "Verhalen van Indische Nederlanders" verwoordt Annabel, een kind van de derde generatie, hoe ze haar roots wilde terugvinden. Ze ging letterlijk op zoek naar sporen van verdriet en vreugde.

Ze wist eigenlijk niet of ze wel Indisch was opgevoed. Maar toen ze het vliegtuig uitstapte op Bali wist ze dat ze thuis was. Ze ontmoette mensen die dachten dat ze daar geboren was. Nu pas snapte ze waarom ze op een bepaalde manier dacht en bewoog. De warmte van de mensen, de geuren, de kleuren: alles klopte ineens. Dat gevoel wat ze kreeg, wilde ze graag met haar opa en oma bespreken. Maar beiden leven niet meer. Ze zegt: "Ik herkende iets, maar wist niet dat ik het gemist had". Ze kan hen nu beter begrijpen.

Iedere herinnering telt.

Eind vorig jaar hebben wij in Helmond gedenksteden onthuld bij Molukse KNIL-graven. Ik sprak daar met verschillende nabestaanden. Indrukwekkend. En het is tóen dat ik mij realiseerde dat niet altijd je eigen verhaal nodig is om te begrijpen wie je bent.

Erkenning en hêrkenning, daar draait het vaak om.

Dat kan ook gevonden worden in de verhalen van anderen. Op die dag hoorde ik niet alleen de verhalen: ik voelde ze ook! Door de muziek, door gezamenlijk gebed, door het delen van

herinneringen en emoties. Zo ontstond op dat ene moment een verbinding tussen generaties, tussen verschillende culturen, tussen mensen. En daar voelde ik zelf ook dat iedere herinnering telt. Het is ook om die reden dat ik uit kijk naar het monument dat uw gemeenschap straks in het mooie Warandepark gaat realiseren. Want daarmee maken we herinneringen blijvend en verbinding tastbaar. Tussen heden en verleden, tussen generaties, tussen mensen met Indische, Molukse en Helmondse roots.

Dames en heren,

Ik draag vanavond de Melati, een typisch Indische bloem. Een symbool van respect, betrokkenheid en medeleven. Een symbool voor het niet-vergeten.

Meer dan 2 miljoen Nederlanders hebben een Nederlands-Indisch oorlogsverhaal in hun familie. Meer dan 2.000 van deze verhalen zijn te vinden binnen onze stadsgrenzen. Het is o zo belangrijk dat ze worden verteld; dat ze worden bewaard.

Want iedere herinnering telt.